

Aptaujas „Par valsts kompensācijas cietušajiem pieejamību un pakalpojuma saņemšanas efektivitāti” rezultātu apkopojums

Aptaujas veidošana

Par **respondentiem** izvēlētas noziedzīgos nodarījumos cietušās personas, kuras valsts kompensāciju saņēmušas 2017.gadā, kopskaitā tika nosūtītas 692 anketas.

Rezultāti

Provizoriski plānots, ka anketas aizpildīs 10 - 20% respondentu. Līdz aizpildīto anketu apkopošanas datumam Juridiskās palīdzības administrācijā tika saņemtas 141 anketa, proti **20,38%**. Ievērojot minēto, secināms, ka respondentu atsaucība anketu aizpildīšanā bija pietiekama, lai veiktu rezultātu analīzi un izdarītu secinājumus.

Jautājumu un atbilžu analīze

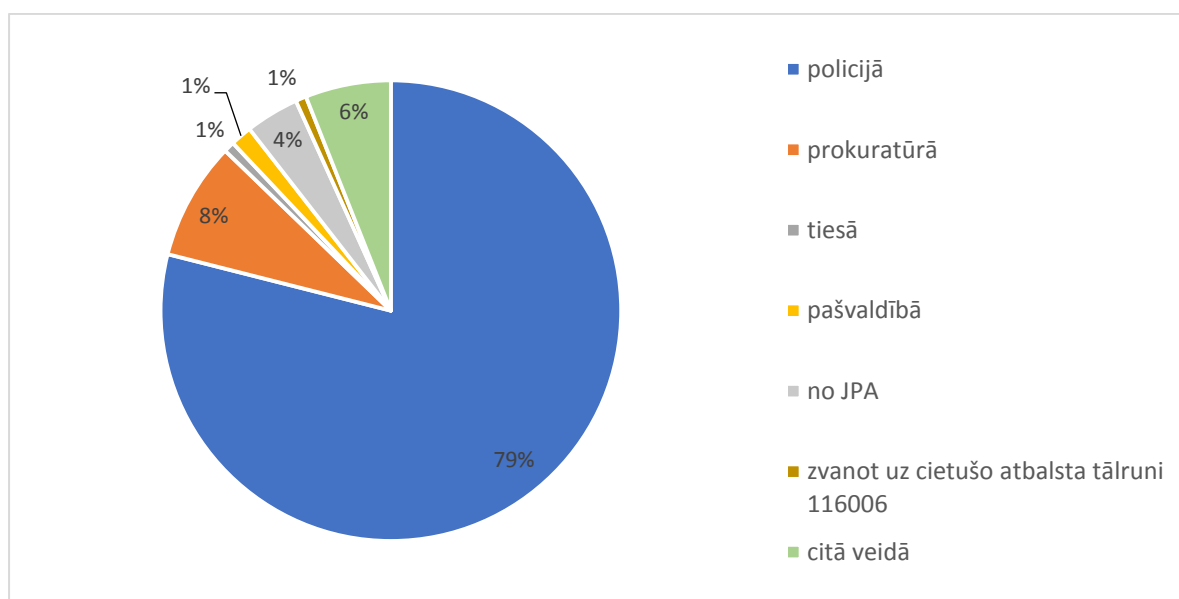
Aptaujas mērķa sasniegšanai anketā iekļauti 18 jautājumi, kā arī 5 jautājumi, lai noskaidrotu respondenta – cietušā raksturojošo informāciju.

1.jautājums

Kur Jūs uzzinājāt par tiesībām uz valsts kompensāciju?

Respondentam piedāvāti 7 atbilžu varianti:

- 1) policijā;
- 2) prokuratūrā;
- 3) tiesā;
- 4) pašvaldībā;
- 5) no JPA;
- 6) zvanot uz cietušo atbalsta tālruni 116006;
- 7) citā veidā.

No iegūtajiem datiem secināms, ka noziedzīgos nodarījumos cietušajiem kriminālprocesa ietvaros ir izveidojusies pietiekami veiksmīga sadarbība ar kriminālprocesa virzītāju, proti, no 141 respondentiem 88% norāda, ka tieši policijā, prokuratūrā vai tiesā viņi ir uzzinājuši par iespēju vērsties Juridiskās palīdzības administrācijā valsts kompensācijas

saņemšanai, kas ir par 7% vairāk nekā 2015.gadā, kad tika veikts cietušo aptaujas rezultātu apkopojums (2015.gada cietušo aptaujā - 81%).

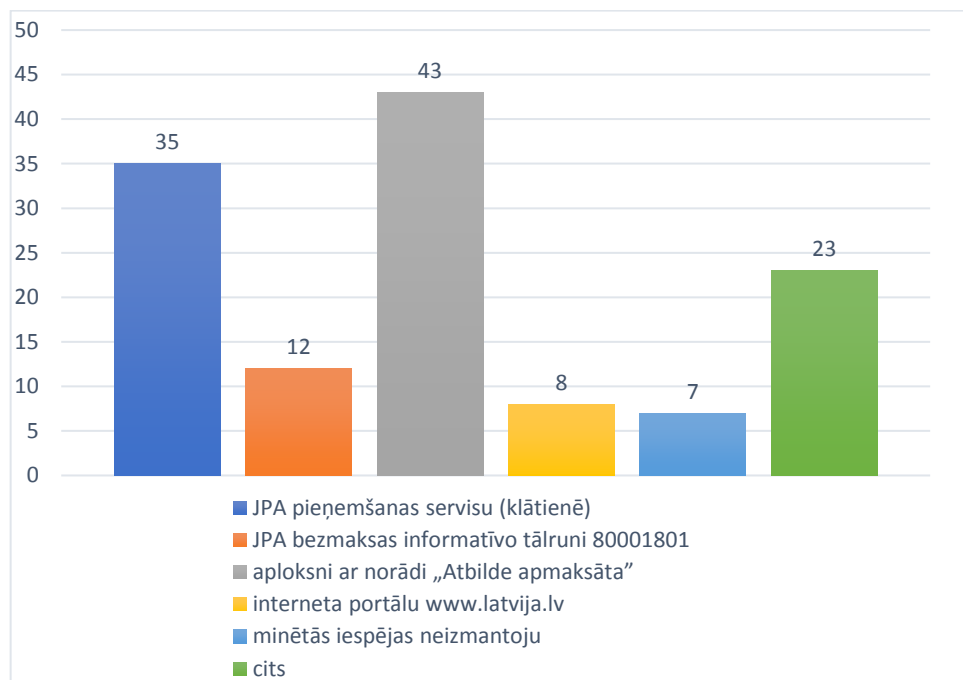
Minot citus informācijas iegūšanas avotus, respondenti norāda, ka par tiesībām uz valsts kompensāciju uzzinājuši no zvērinātiem advokātiem, kas procentuāli veido vislielāko skaitu, kā arī no Valsts probācijas dienesta, ārstniecības iestādēm, draugiem u.c.

2.jautājums

Kādas iespējas izmantojāt, lai pieprasītu valsts kompensāciju?

Respondentam piedāvāti 5 atbilžu varianti:

- 1) JPA pieņemšanas servisu (klātienē);
- 2) JPA bezmaksas informatīvo tālruni 80001801;
- 3) aploksni ar norādi „Atbilde apmaksāta”;
- 4) interneta portālu www.latvija.lv;
- 5) minētās iespējas neizmantoju;
- 6) cits.

No aptaujas rezultātiem redzams, ka cietušie visvairāk ir izmantojuši iespēju aizpildīto valsts kompensācijas pieprasījumu ar tam pievienotajiem dokumentiem nosūtīt Juridiskās palīdzības administrācijai, izmantojot aploksni ar norādi „Atbilde apmaksāta” (33,59%)

Pietiekami liels ir arī to cietušo skaits, kas klātienē saņēma Juridiskās palīdzības administrācijas darbinieku atbalstu valsts kompensācijas pieprasīšanai, izmantojot klientu pieņemšanas servisu (37,34%), kurā palīdz aizpildīt valsts kompensācijas pieprasījuma veidlapu un sniedz informāciju par valsts kompensācijām cietušajiem.

Attiecīgi mazāks skaits respondentu izvēlas konsultēties pa bezmaksas informatīvo tālruni 80001801 (9,38%) vai aizpildīt veidlapu valsts kompensācijas pieprasīšanai interneta portālā www.latvija.lv (6,25%).

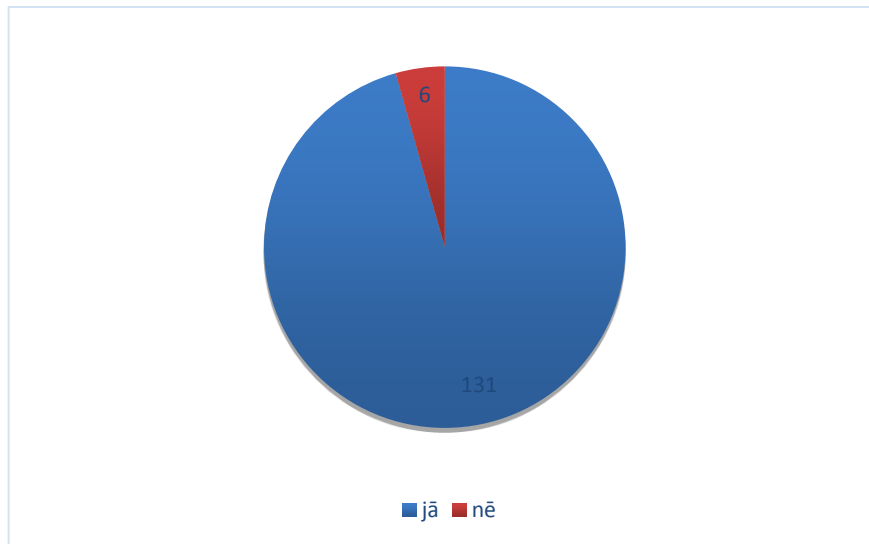
Minot iemeslus, kādēļ šīs 2.jautājumā minētās iespējas netika izmantotas (5,47%), respondenti norāda, ka palīdzību saņēmuši no kriminālprocesa virzītāja, zvērināta advokāta vai arī izmantojuši iespēju nosūtīt aizpildīto valsts kompensācijas pieprasījumu pa pastu.

3.jautājums

Vai Jums izveidojās veiksmīga sadarbība ar kriminālprocesa virzītāju (policiju, prokuratūru, tiesu) nepieciešamās informācijas un dokumentu saņemšanā?

Respondentam piedāvāti 2 atbilžu varianti:

- 1) jā;
- 2) nē (piedāvājot lauku, kur norādīt kriminālprocesa virzītāja iestādi un iemeslus).

No apļa diagrammas konstatējams, ka cietušajiem kriminālprocesa ietvaros ar kriminālprocesa virzītājiem ir izveidojusies pietiekami veiksmīga sadarbība, proti, 96% (2015.gada cietušo aptaujā bija 89%) no visiem respondentiem. Minētais jautājums sasaistāms ar anketas 1.jautājumu, kuru rezultāti apliecina, ka tieši pie kriminālprocesa virzītājiem noziedzīgos nodarījumos cietušie saņem informāciju par iespējam saņemt valsts kompensāciju.

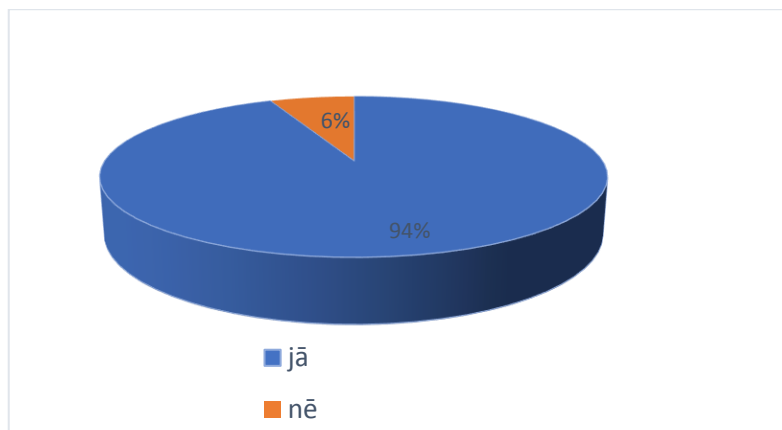
Minot iemeslus, kāpēc sadarbība ar kriminālprocesa virzītājiem nav izveidojusies veiksmīga (4%), respondenti norāda, ka procesa virzītāji nesniedza informāciju vai sniedza nekorektu informāciju, procesa virzītājs nebija sasniedzams (2015.gada cietušo aptaujā bija 11%).

4.jautājums

Vai kriminālprocesa virzītājs (policijā, prokuratūrā tiesā) sniedza pietiekamu informāciju un izskaidroja Jūsu tiesības kriminālprocesā, tajā skaitā uz valsts kompensāciju?

Respondentam piedāvāti 2 atbilžu varianti:

- 3) jā;
- 4) nē (piedāvājot lauku, kur norādīt kriminālprocesa virzītāja iestādi un iemeslus)

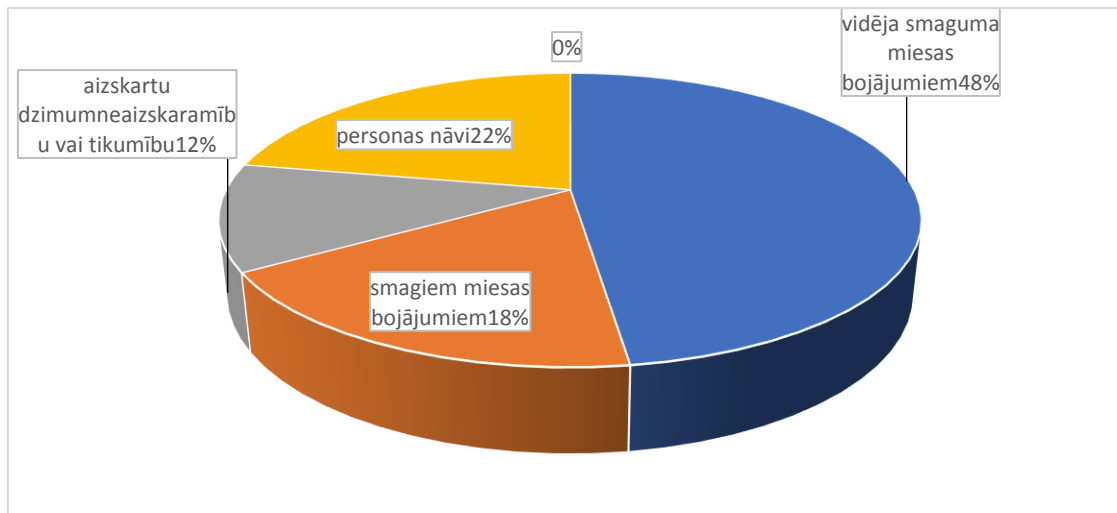
94% respondentu norāda, ka kriminālprocesa virzītājs sniedza pietiekamu informāciju un izskaidroja tiesības kriminālprocesā, t. sk. uz valsts kompensāciju. Savukārt 6% respondentu uzskata, ka iepriekš minētā informācija netika sniegta pietiekamā apjomā, proti, kriminālprocesa virzītājs neizskaidroja tiesības uz valsts kompensāciju.

5.jautājums

Valsts kompensāciju saņēmu sakarā ar:

Respondentam piedāvāti 5 atbilžu varianti:

- 1) vidēja smaguma miesas bojājumiem;
- 2) smagiem miesas bojājumiem;
- 3) aizskartu dzimumneaizskaramību vai tikumību;
- 4) atzišanu par cilvēku tirdzniecības upuri;
- 5) personas nāvi.

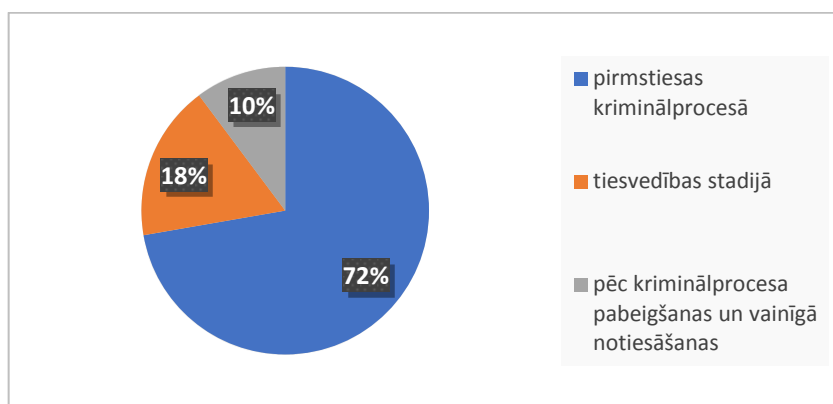
Iegūtie dati liecina, ka respondentu aptaujas sniegšanas aktivitāte proporcionāli atbilst Juridiskās palīdzības administrācijas 2017.gada statistikas datiem, no kuriem konstatējams, ka lielākais pozitīvo lēmumu par valsts kompensācijas izmaksāšanu skaits ir sakarā ar cietušajam nodarītajiem vidēja smaguma miesas bojājumiem, proti, - 328 lēmumi, kā arī sakarā ar iestājušos personas nāvi - 114 lēmumi.

6.jautājums

Kad Jūs saņēmt valsts kompensāciju?

Respondentam piedāvāti 3 atbilžu varianti:

- 1) pirmstiesas kriminālprocesā;
- 2) tiesvedības stadijā;
- 3) pēc kriminālprocesa pabeigšanas un vainīgā notiesāšanas.

No apla diagrammas izriet, ka lielākā daļa respondentu valsts kompensāciju ir saņēmuši pirmstiesas kriminālprocesā, proti, 72% (2015.gada cietušo aptaujā bija 75%) no 141 respondentiem un attiecīgi daudz mazāk tiesvedības stadijā – 18%, savukārt pēc kriminālprocesa pabeigšanas un vainīgā notiesāšanas – 10%.

Minētais izskaidrojams ar nepieciešamību saņemt finanšu līdzekļus uzreiz pēc noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas, lai tos attiecīgi izmantotu, piemēram, ārstēšanās, bērnu, u.c. izdevumu segšanai.

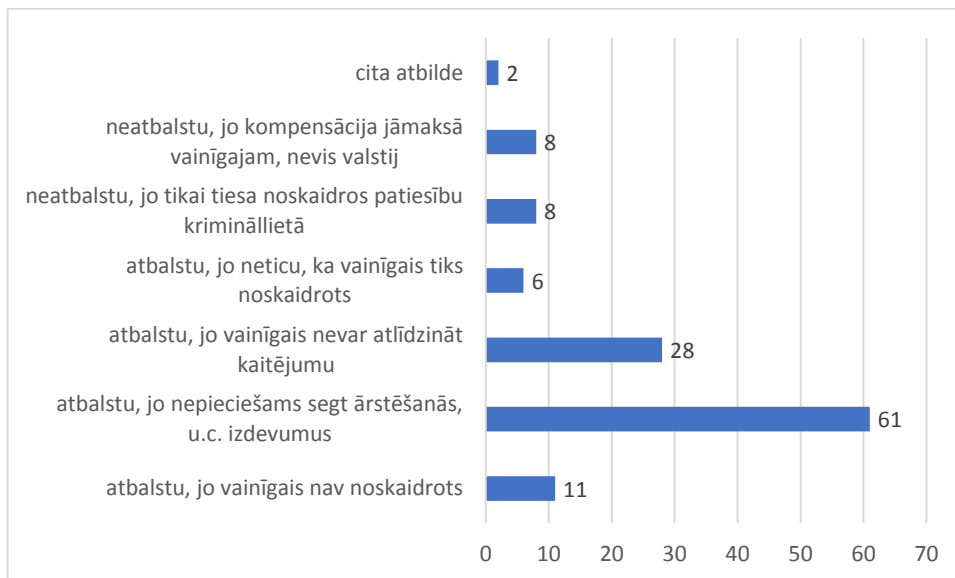
Mazāks skaits respondentu valsts kompensāciju pieprasījuši pēc kriminālprocesa pabeigšanas un vainīgā notiesāšanas, kas izskaidrojams ar to, ka cietušais kompensāciju par noziedzīgā nodarījuma rezultātā radīto kaitējumu, iespējams, ir saņēmis no vainīgā uzreiz pēc tiesas nolēmuma, kurā cietušajam noteikts atlīdzinājums, spēkā stāšanās un tādēļ nav vērsies Juridiskās palīdzības administrācijā. Protams, arī šādā aspektā nav izslēdzama respondentu nepietiekama informētība par valsts kompensācijas saņemšanas iespēju pirmstiesas kriminālprocesā.

7.jautājums

Kā vērtējat iespēju saņemt valsts kompensāciju pirms kriminālprocesa pabeigšanas un vainīgā notiesāšanas?

Respondentam piedāvāti 7 atbilžu varianti:

- 1) atbalstu, jo vainīgais nav noskaidrots;
- 2) atbalstu, jo nepieciešams segt ārstēšanās, u.c. izdevumus;
- 3) atbalstu, jo vainīgais nevar atlīdzināt kaitējumu;
- 4) atbalstu, jo neticu, ka vainīgais tiks noskaidrots;
- 5) neatbalstu, jo tikai tiesa noskaidros patiesību krimināllietā;
- 6) neatbalstu, jo kompensācija jāmaksā vainīgajam, nevis valstij;
- 7) cita atbilde.

No iegūtajiem datiem redzams, ka lielākā daļa respondentu (50%) atbalsta valsts kompensācijas saņemšanu pirms krimināllietas iztiesāšanas, jo nepieciešami finanšu līdzekļi ārstēšanās un citu izdevumu segšanai, bet 23% respondentu atbalsta valsts kompensācijas saņemšanu pirms krimināllietas iztiesāšanas, jo vainīgais nevar atlīdzināt nodarīto kaitējumu.

Sniedzot vērtējumu par iespēju saņemt valsts kompensāciju pirms kriminālprocesa pabeigšanas un vainīgā notiesāšanas, respondenti pauž viedokli, ka šāda iespēja vērtējama pozitīvi, jo ir iespēja segt ārstēšanās izdevumus.

6% respondentu, lai arī ir vērsušies Juridiskās palīdzības administrācijā ar valsts kompensācijas pieprasījumu, uzskata, ka atlīdzinājums par noziedzīgā nodarījuma rezultātā radīto kaitējumu tomēr ir jāsedz vainīgajam nevis valstij. 6% respondentu neatbalsta iespēju saņemt valsts kompensāciju pirms kriminālprocesa pabeigšanas un vainīgā notiesāšanas, jo tikai tiesa noskaidros patiesību krimināllietā.

Ja atbalstiet, lūdzu, norādiet priekšrocības, saņemot valsts kompensāciju pirms krimināllietas iztiesāšanas

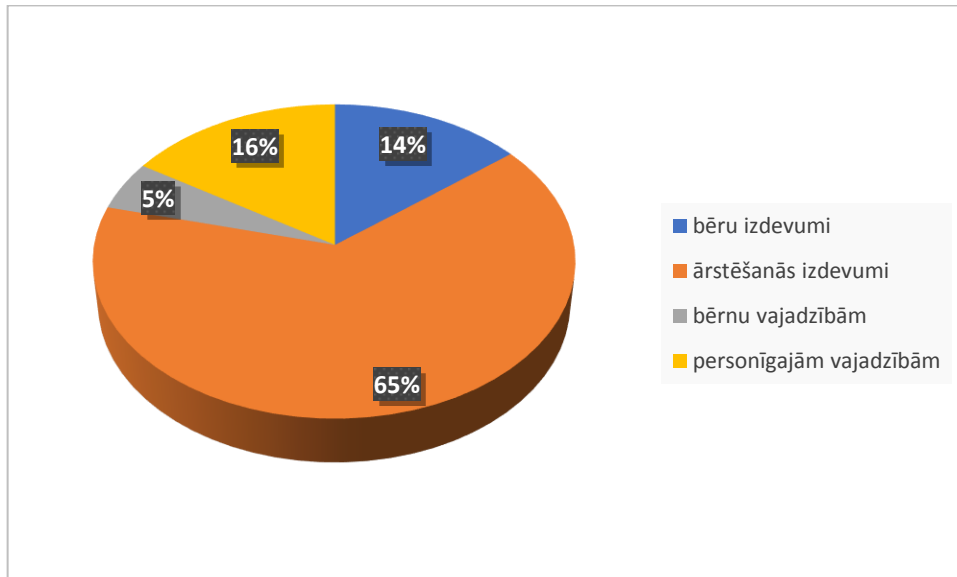
Respondentam piedāvāts brīvs lauks atbildes sniegšanai.

Lielākā daļa respondentu min priekšrocību saņemt valsts kompensāciju pirms krimināllietas iztiesāšanas sakarā ar nepieciešamību savlaicīgi saņemt medicīniskos (t.sk. psiholoģiskus), u.c. pakalpojumus, kā arī segt citus ar to saistītos izdevumus.

Atsevišķi respondenti norāda, ka valsts kompensācija atvieglo ģimenes budžetu un ļauj palīdzēt ģimenes locekļiem. Turklāt daži cietušie norāda kā priekšrocību saņemt valsts kompensāciju, paužot gandarījumu par valsts atbalstu šādos gadījumos.

8.jautājums Kādām vajadzībām Jūs izlietojāt valsts izmaksāto kompensāciju?

Respondentam piedāvāts brīvs lauks atbildes sniegšanai.

No iegūtajiem datiem redzams, ka lielākā daļa respondentu (65%) saņemto valsts kompensāciju izlietojuši ar medicīnas pakalpojumiem saistīto izdevumu segšanai (medikamentu iegādei, operācijas u.c. medicīnisko manipulāciju apmaksai).

14% respondentu, kuri valsts kompensāciju saņēmuši sakarā ar personas nāvi, norāda, ka naudas līdzekļi izmantoti bērnu izdevumu segšanai.

16% respondentu valsts kompensāciju izlietojuši dažādām personīgajām vajadzībām, piemēram, remontam un ģimenes pamatvajadzību nodrošināšanai.

5% respondentu kā valsts kompensācijas izlietojuma mērķi norāda bērnu vajadzību nodrošināšanu - psihologa konsultāciju apmaksu, ar izglītības iegūšanu saistīto izdevumu segšanu, apģērbu iegādi, u.c.

Atsevišķi respondenti, kuri aptaujas anketā norādījuši, ka valsts kompensācija saņemta sakarā ar aizskartu dzimumneaizskaramību, norāda, ka valsts kompensācija izlietota psihologu konsultāciju apmaksai, ceļojumiem. Dažkārt valsts kompensācija izlietota parādu segšanai, juridisko pakalpojumu apmaksai.

Atsevišķi respondenti nevēlas atklāt valsts kompensācijas izlietojuma mērķi vai arī norāda, ka tā līdz šim nav vēl izlietota.

9.jautājums

Vai Jūs saņēmt kompensāciju par nodarīto kaitējumu arī no vainīgā?

Respondentam piedāvāti 5 atbilžu varianti:

- 1) jā, saņēmu, piedāvājot 3 atbilžu variantus:
 - 1.1.) pirmstiesas stadijā;
 - 1.2.) tiesvedības stadijā;
 - 1.3) pēc kriminālprocesa pabeigšanas un vainīgā notiesāšanas;
- 2) nē, nesaņēmu.

No apļa diagrammas redzams, ka lielākā daļa respondentu (96%) kriminālprocesa ietvaros par noziedzīgā nodarījuma rezultātā radīto kaitējumu no vainīgās personas nav saņēmuši atlīdzinājumu.

Respondentiem, kuri arī no vainīgā saņēmuši kompensāciju, anketā tika piedāvāti papildu 3 atbilžu varianti ar iespēju norādīt, kad atlīdzinājums saņemts, proti - pirmstiesas stadijā, tiesvedības stadijā vai pēc kriminālprocesa pabeigšanas un vainīgā notiesāšanas.

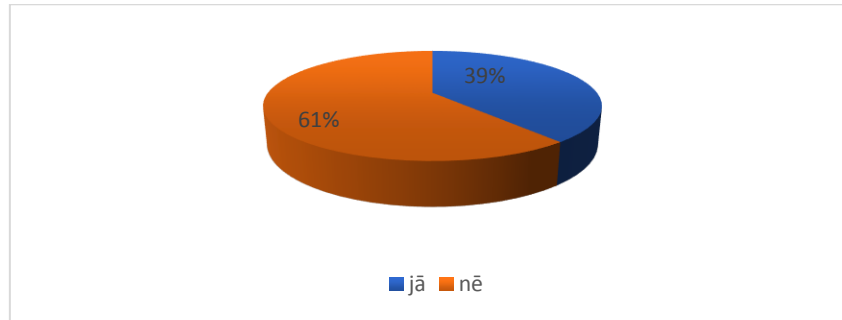
No iegūtajiem datiem redzams, ka procentuāli lielākā daļa respondentu (60%) kompensāciju no vainīgā saņēmuši pēc kriminālprocesa pabeigšanas un vainīgā notiesāšanas, bet 40% respondentu – pirmstiesas stadijā.

10.jautājums**Vai saņēmtā cita veida palīdzību (psiholoģisko, juridisko, medicīnisko u.c.) kā noziedzīgā nodarījumā cietušais?**

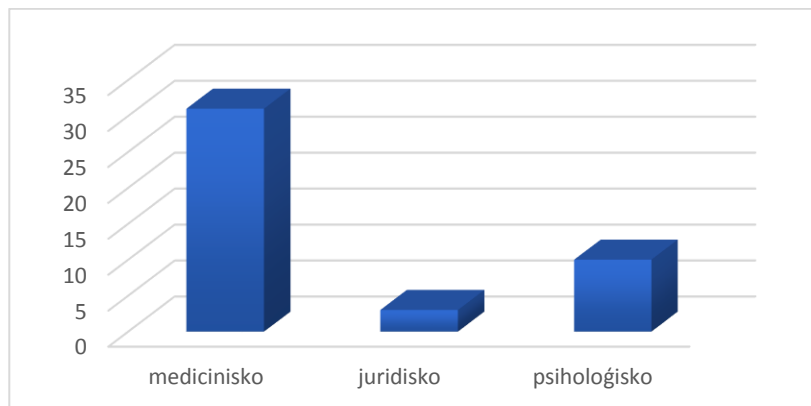
Respondentam piedāvāti 5 atbilžu varianti:

1) jā (piedāvājot lauku, kur norādīt palīdzības veidu un tās sniedzēju)

2) nē.

61% respondentu norāda, ka papildus valsts kompensācijai ir saņēmuši medicīnisko, psiholoģisko un juridisko palīdzību, kā arī tuvinieku atbalstu. Savukārt 39% respondentu norāda, ka cita veida palīdzību kā noziedzīgā nodarījumā cietušie nav saņēmuši.

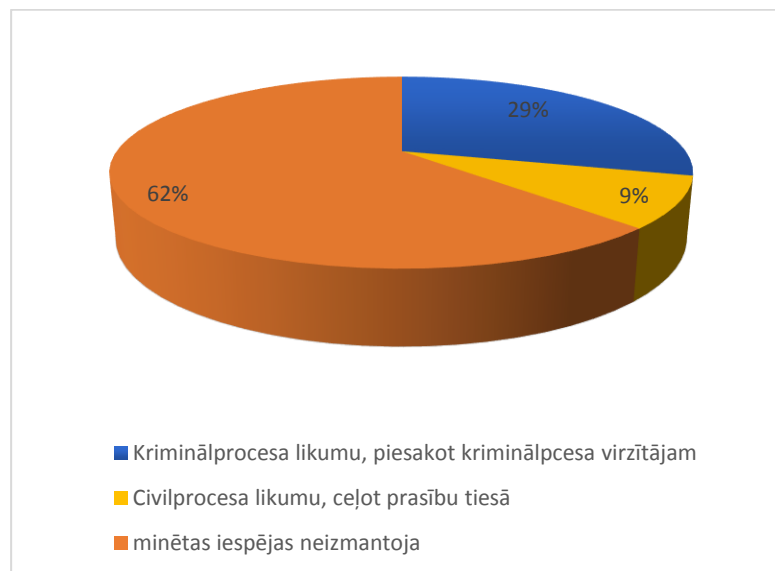

11.jautājums

Vai izmantojāt iespēju pieprasīt papildu kompensāciju saskaņā ar:

Respondentam piedāvāti 3 atbilžu varianti:

- 1) Kriminālprocesa likumu, piesakot kriminālprocesa virzītājam;
- 2) Civilprocesa likumu, ceļot prasību tiesā;
- 3) minētās iespējas neizmantoju.

No apla diagrammas redzams, ka vairāk nekā puse (62%) respondentu neizmantoja iespēju pieprasīt papildu kompensāciju kriminālprocesuālajā un/vai civilprocesuālajā kārtībā par noziedzīgā nodarījuma rezultātā radīto kaitējumu (2015.gada cietušo aptaujas anketā minētās iespējas neizmantoja 55% no respondentiem). Analizējot aptaujas anketās sniegto informāciju, secināms, ka pārsvarā tieši normatīvo aktu nezināšanas dēļ respondenti nav pieprasījuši papildu kompensāciju.

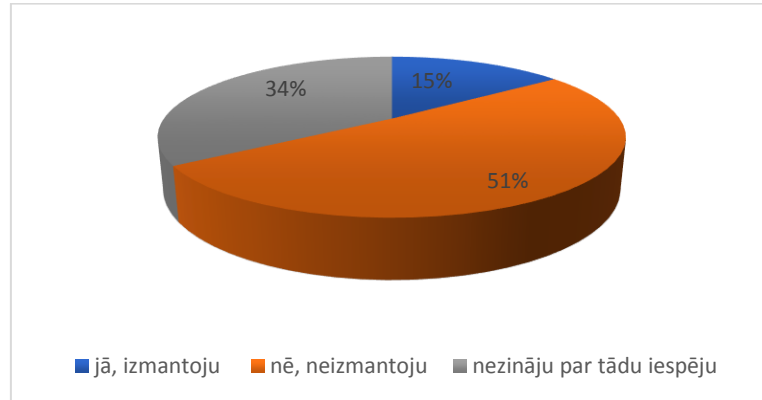
No aptaujas rezultātiem secināms, ka 29% respondentu izmantoja iespēju pieprasīt papildu kompensāciju saskaņā ar Kriminālprocesa likumu, piesakot kriminālprocesa virzītājam, bet 9% no respondentiem - saskaņā ar Civilprocesa likumu, ceļot prasību tiesā.

Daļa respondentu norāda, ka izvērtējot vainīgā finansiālo stāvokli nevēlas ne kriminālprocesuālajā, ne civilprocesuālajā kārtībā pieteikt kaitējuma kompensāciju.

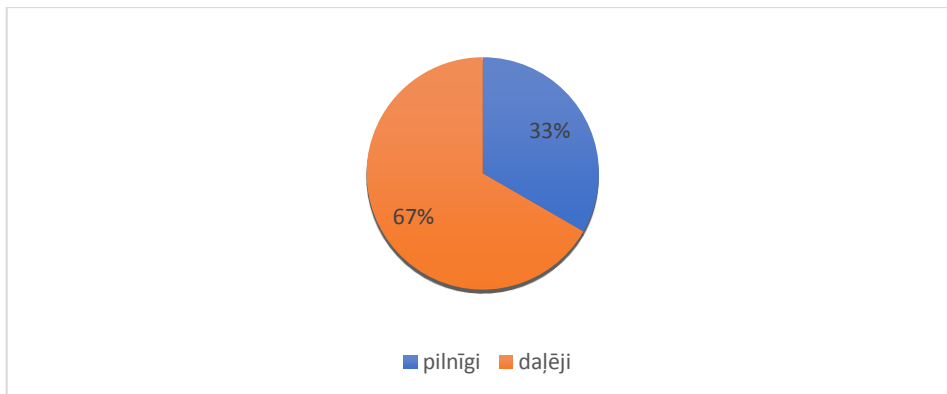
12.jautājums**Vai izmantojāt iespēju zvanīt uz bezmaksas informatīvo cietušo atbalsta tālruni 116006?**

Respondentam piedāvāti 3 atbilžu varianti:

- 1) jā, izmantoju (piedāvājot variantus, cik lielā mērā persona apmierināta ar pakalpojumu);
 - pilnīgi
 - daļēji
 - neesmu apmierināts (lūgums norādīt iemeslus)
- 2) nē, neizmantoju;
- 3) nezināju par tādu iespēju.

Lielākā daļa respondentu (51%) norāda, ka neizmantoja iespēju zvanīt uz bezmaksas informatīvo tālruni 116006 „Palīdzības dienests noziegumu upuriem”, bet 34% respondentu par tādu iespēju nav zinājuši. Toties 15% no respondentiem ir izmantojuši iespēju zvanīt uz minēto tālruni, no kuriem 67% norāda, ka ir daļēji apmierināti ar sniegto pakalpojumu, bet 33% - pilnībā apmierināti.

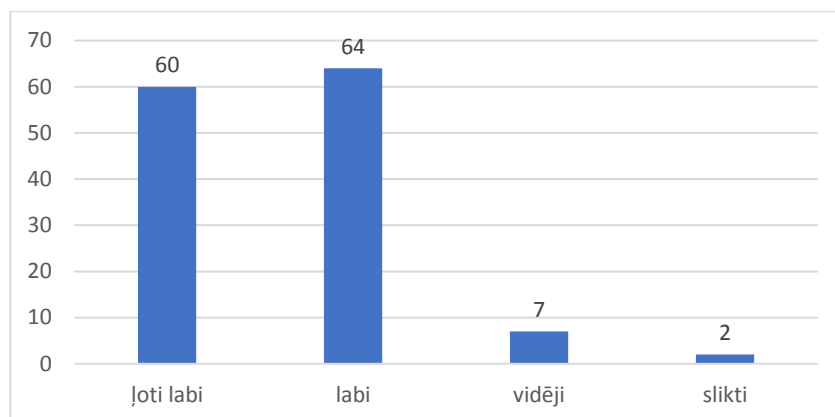

13.jautājums

Kā Jūs vērtējat JPA darbību apmeklētāju pienemšanā un pieprasījumu izskatīšanā?

Respondentam piedāvāti 4 atbilžu varianti:

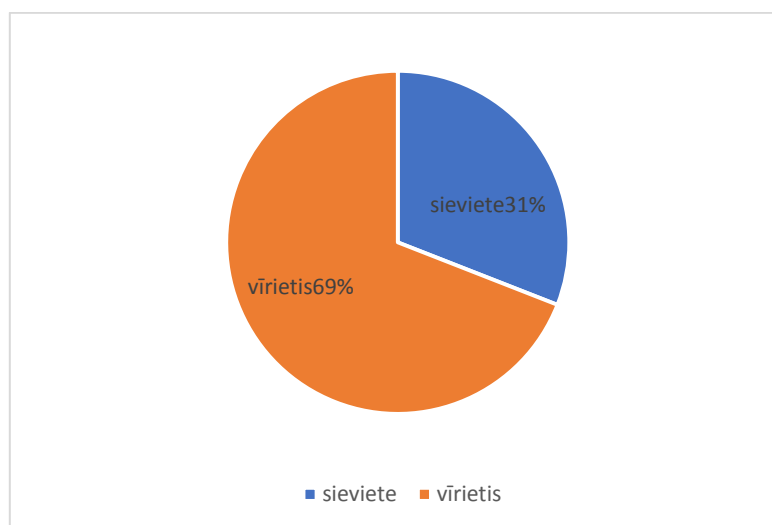
- 1) ļoti labi
- 2) labi
- 3) vidēji
- 4) slikti, jo

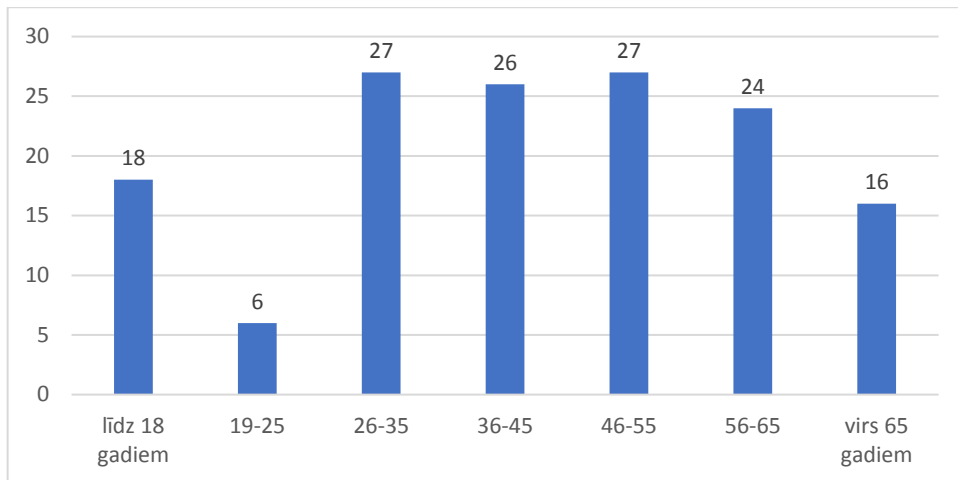
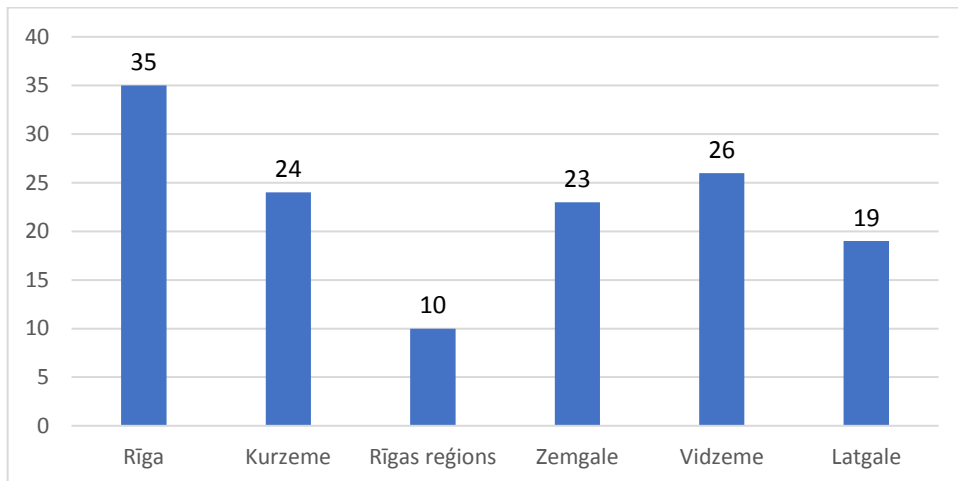
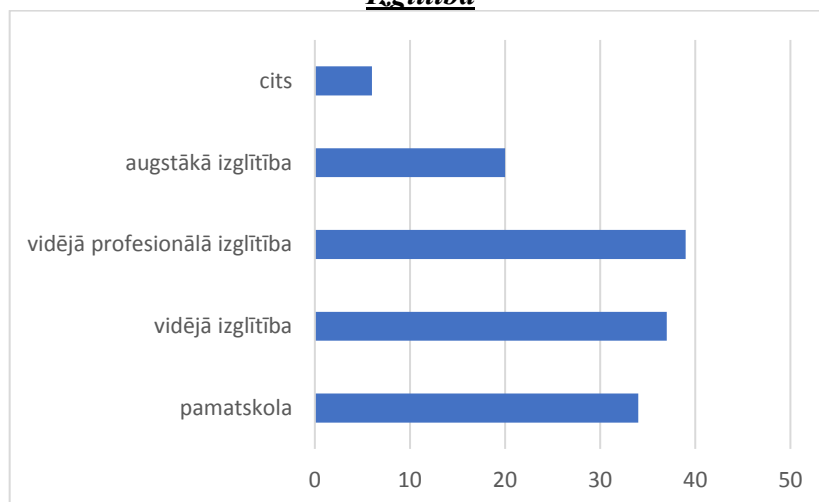

Jautājums par Juridiskās palīdzības administrācijas darbības novērtējumu skatāms kontekstā ar aptaujas anketā iekļauto brīvo lauku, kurā respondentiem tika dota iespēja sniegt ierosinājumus un komentārus. Lielākā daļa respondentu anketās pauž pateicību Juridiskās palīdzības administrācijai par sniegto palīdzību, kas sasaistāms ar diagrammā redzamo rezultātu, proti, respondenti uzskata, ka administrācija savu darbu veic ļoti labi un labi, attiecīgi 45% un 48%.

Informācija par respondentu jeb noziedzīgā nodarījumā cietušo

Dzimums

Vecums**Dzīvesvieta****Izglītība**

Nodarbošanās